

Блян и действителност в поезията на Димчо Дебеляно

Публикувано от Simonsita на 02.02.2010, 19.13

Блян и действителност в поезията на Димчо Дебелянов

В поезията на Димчо Дебелянов често се повтаря думата "блян". Тя изразява състояние на душата, в което тя (душата) се откъсва от съществуващата действителност, за да проникне в един по-съвършен и хармоничен свят, съществуващ само в мечтите на поета. В това състояние външният свят, с неговите проблеми, не занимава съзнанието на автора. Блянът всъщност е една противоположност на действителността и именно на този принцип на контрастите е изграден целият Дебелянов дискурс.

Конфликтът мечта-действителност придобива различни измерения и смисъл при Димчо Дебелянов. При повечето романтици преобладават бляновете, мечтите и копнежите по другия свят. Докато този поет, в стихотворения като "Победен", "Миг" и "Черна песен", акцентира главно върху вътрешната и социална драма на лирическия герой. Тази драма също е възникнала благодарение на конфликта действително - нереално, мечтано. Понеже лирическият герой на Дебелянов е душата, енергетичният център на личността, а според Юнг душата съдържа в себе си нещо земно и нещо свръхестествено. Главно поради условията, породени от суровата реалност, лирическият герой се чувства ограбен, лишен, унижен. Едно от тези условия е именно невъзможността да се проникне в истината.

Стихотворението "Миг" е една малка философска поема, която разкрива тайната за жизнената, творческа и духовна драма на личността, но същевременно е и един "истински Апокалипсис на мъката и безнадежността." Лирическият герой изживява познанието като недостижимост - "Напразно, уви! - Незъзпламнал угасна великият миг на великото чудо", основният проблем на героя е неоткритото тайнство на живота. Дебеляновият човек е безсилен, самотен между враждебните сили на божественото и земното. Творчеството на поета визира човека в една пределна (гранична) ситуация. От едната страна на границата се намира живота, изпълнен с неразгадаеми тайни, слепота и невъзможност за проглеждане, за проникване в истината. А от другата страна се намират смъртта и познанието. Овладяването на

познанието е свързано с мотива за завръщането.

В стихотворението "Да се завърнеш в бащината къща" са разкрити два образа - къщата и вечерта. Това са двете крайни точки на битието - началото и края. Вечерта визира жизнения заник - "Аз дойдох да дочакам мирен заник, че мойто слънце своя път измина..". Къщата символизира жизненото начало, семейното огнище, "топография на нашето най-интимно същество". Българският дом винаги е свързан с двора, отворен към природата, той свързва човека с природата, с небето, с космоса. Загубата на дома е особено трагично, драматично преживяване. Свързва се с духовна катастрофа, чувство за обърканост, бездомност, отчуждение, умора. Затова обикновено Дебеляновият герой е бездомник, уморен странник - "О, скрити вопли на печален странник, напразно спомнил майка и родина!"

За доизграждане на чувствена и реална картина на суровата действителност важна роля изиграва образът на града. Той (образът на града) винаги е свързан с нощта - "На нощта неверна верен син" ("Спи градът"). Основната цветова гама, използвана за създаването на този образ се състои главно от един цвят - черния - "черните стени", "тъмен край". Чрез образа на града е имплицирано усещането за затвор, вериги, безсилие, безнадежност - "И днес аз бродя в тоя скръбен град - едничък дом на моята скръб бездомна - аз бродя за утехата нерад" ("Пловдив").

Творбата "Гора" е едно навлизане в съкровено, мечтаното, митологичното - "там дремят приказки старинни". В гората е възстановена хармонията, която човек е нарушил при откъсването си от природата. Лирическият аз е потопен в блаженството на духа, той е примирен, мъдър. Гората е храм на доброто, място за отдых, пристан. Тя е царството на душата. Често, наред с гората в поезията на Димчо Дебелянов се нарежда и образът на градината - символ на земния рай, центъра на добротата и хармонията, първичната природа на битието, сякаш лирическият герой възкресява спомени от изгубения рай.

Според Светлозар Игов Яворов разкрива метафизиката на любовта, а Дебелянов, който е поет на жизнения трагизъм, на индивидуалното самопознание, нейната жива, чувствена диалектика. Поетът е представител на психологическия реализъм в лириката. Любовта живее в неговата поезия, в мига, в спомена близка, реална, чувствена и жива. Мигът на раздялата е пресечна точка, гранична ситуация.

Съвсем различни по стил, поетика и идеи са стиховете от фронта. В творби като "Сиротна песен" и "Един убит" от символистична поетът преминава към предметна поетика. Идеята за смъртта в тези стихотворения

е свързана с родното, със земята. Смъртта се възприема като акт на смирение, на завръщане към извора на живота - земята. В тези стихове е имплицирана идеята за разрушаването на ценностната система и осиротяването и обречеността на човека. Лирическият герой е сам, обкръжен от врагове, осъден на смърт, но пред него се открива възможността чрез тази смърт да разгадае кръговрата на живота и смъртта.

Със своето съдържание и идеи Дебеляновата поезия се издига над външни зависимости и влияния. Тя няма нужда да ги избягва - може спокойно да посяга към тях, защото дори когато те са видими и пряко заявени, те се включват в една нова цялост и придобиват нови функции. Символистичните, романтичните и реалистичните тежнения пълноценно съжителстват без да заплашват оригиналността на Дебеляновия дискурс.

Блян и действителност

Powered by

Bukvar.bg

Image not found

© 2010-2024